

Редакційна вітальня

Шановні читачі! Нещодавно Міністерство освіти і науки України затвердило Всеукраїнський науково-педагогічний проект «Філологічний Олімп» для вчителів-словесників України на 2016—2020 роки. Проект буде реалізовуватися на базі навчальних закладів Вінницької, Волинської, Донецької, Закарпатської, Київської, Кіровоградської, Одеської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької, Чернівецької областей.

Вітаємо учасників Проекту із успішним початком! Як стверджують його організатори, «Проект об'єднає вчителів зарубіжної літератури, української мови і літератури та інших національних літератур із різних регіонів України, – це особистісно зорієнтована школа, школа ініціативи, творчості та майстерності, що має на меті сприяти особистісному та професійному розвитку й самореалізації педагога. Головні цінності такої школи – учитель, творчість, компетентність, майстерність, духовність, гуманітарна «модель світу».

Щоб дізнатися про деталі програми реалізації Концепції цього Проекту, ми запросили до нашої редакційної вітальні автора ідеї, відповідального за його організацію, **Наталію Володимирівну Химеру**, завідувача навчальної лабораторії методики викладання зарубіжної літератури Комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Академія неперервної освіти» та наукового керівника Проекту **Катерину Валеріївну Таранік-Ткачук**, головного спеціаліста департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України, кандидата педагогічних наук, доцента.

Сьогодні в номері ви маєте змогу ознайомитись із Концепцією науково-педагогічного проекту «**ФІЛОЛОГІЧНИЙ ОЛІМП**». Дізнаєтесь про його актуальність, мету, очікувані результати та практичне значення. На нашому сайті розміщена і презентація Проекту.

Ексклюзивне інтерв'ю Наталії Химери та Катерини Таранік-Ткачук

Наталія Химера

Катерина
Таранік-Ткачук

Шановні Наталіє Володимирівно та Катерино Валеріївно! Раді бачити вас у нашій редакційній вітальні!

Розкажіть, будь ласка, про виникнення ідеї створення Проекту «Філологічний Олімп».

Химера Н. В.: У Київській області для вчителів зарубіжної літератури 12 років працювала Обласна школа вчителя-майстра. Учителі-практики мали можливість навчатися не від курсів до курсів, а неперервно, щороку, маючи методичну підтримку у роботі та вивчаючи все нове, що з'являється у процесі розбудови освіти в країні. Слухачі Школи відзначали, що, навчаючись у такий спосіб, вони завжди були обізнані з актуальними питаннями викладання зарубіжної літератури, а конференції, тренінги, майстер-класи дали змогу їм неперервно вчитися, обмінюючись досвідом із колегами.

Перевага такого підвищення кваліфікації в тому, що педагоги мають можливість обмінюватися досвідом, ідеями не лише на рівні школи, району, а й області. За ці роки вчителі не лише стали по-справжньому висококваліфікованими спеціалістами, але й дружною командою. Завдяки слухачам обласної школи вчителя-майстра в Київській області з'явилися перші комплекти із зарубіжної літератури з мультимедійними додатками (розробки уроків для вчителя та зошити для учнів 5-11 класів), було складено навчальні он-лайн курси із зарубіжної літератури для учнів 5-11 класів, які навчаються вдома. Під керівництвом навчальної лабораторії написані навчальні програми спецкурсів і факультативів для 5-11 класів. Завдяки досвіду керівництва обласною школою вчителя-майстра, виникла думка розширити рамки роботи в області й запросити до співпраці

колег-філологів України. Так народилася ідея створення всеукраїнського науково-методичного проєкту «Філологічний Олімп».

У Концепції є пункт про розроблення моделі неперервного професійного зростання вчителя-словесника. Що це за модель?

Химера Н. В.: Межі вдосконалення немає. Головне, щоб воно відбувалося правильним шляхом. Етапи розвитку професійного зростання вчителів-філологів та умови розбудови інноваційного освітнього середовища склали модель реалізації Проєкту. Розгортання Проєкту відбуватиметься двома шляхами: перший – неперервне системне навчання учасників; другий – обмін досвідом, ідеями, відкриттями. На першому шляху завдання керівництва Проєкту організувати так освітнє середовище для вчителів-практиків, щоб воно, дійсно, було інноваційним і за змістом, і за формами навчання. Другий шлях (звичайно перетинається з першим) має на меті організацію обміном досвідом віртуально (через вебінари, скайпконференції, відео майстер-класи) і очно (через фестивалі, методичні аукціони, семінари, коучинги). Погодьтеся, спільно вирішувати питання якісного рівня викладання предметів, їх навчально-методичного забезпечення та працювати над піднесенням іміджу вчителя-філолога – справа актуальна і потрібна. Як кажуть: «Одна голова добре, а дві – краще».

У чому полягає новизна інноваційного інформаційно-методичного середовища, яке ви прагнете створити?

Химера Н. В.: Новизна інноваційного освітнього середовища, яке ми будуватимемо полягає не в популяризації нових засобів навчання, а в їх комбінації. Навчати педагога правильно використовувати інноваційні технології і підходи до викладання навчального матеріалу – це допоможе вчителю-практику оволодіти механізмом упровадження інноваційних технологій у педагогічну діяльність. На коучингах, у хмарних ресурсах будемо мотивувати філологів до професійного та духовного зростання, вчити їх самореалізовуватися і саморозвиватися. Прагнемо разом із науковими консультантами, консультантами з організаційних і методичних питань створити для учасників Проєкту таке середовище, яке допоможе оновити їхні знання, знайти перспективи власного розвитку – це допоможе виробленню іміджу сучасного вчителя; позитивно вплине на кожного учасника Проєкту, а їх сьогодні близько 200 вчителів-філологів, методистів, науковців із 13 областей України.

У чому суть духовно-практичної національної парадигми та які шляхи її реалізації?

Таранік-Ткачук К.В.: Ідея цього проєкту народжувалася в колі людей, які вже кілька десятків років причетні до практики викладання філологічних дисциплін. Серед цих майстрів-асів у прямому сенсі цього слова методисти 13 регіональних інститутів післядипломної педагогічної освіти, науковці провідних університетів країни, звичайно, вчителі-практики, які безпосередньо щодня викладають дисципліни гуманітарного циклу. Прізвища цих людей є в оприлюдненій концепції Проєкту.

Такий потужний потенціал великої кількості науковців, методистів і практиків дозволяє подивитися на проблеми сучасного шкільного викладання філологічних навчальних предметів ширше, у контексті духовно-практичної національної парадигми, як ми це сприймаємо.

Йдеться про розвиток на новому інноваційному рівні гуманітарних предметів, створення системи професійного зростання вчителів, забезпечення методичного супроводу на рівні майстерності й пошуку шляхів професійної самореалізації.

Ми сприймаємо вчителя мови і літератури як носія високої духовної культури нації як етносу. І визнаємо ключовою тезу про те, що етнос робить його культура, насамперед духовна її складова.

Саме духовна культура є визначальною. Подальша доля учня як представника певного етносу визначається закладеною гуманітарною складовою на рівні інтелектуального розвитку, гуманістичної спрямованості, вміння спілкуватися, правильно і доречно вирішувати складні комунікаційні ситуації.

Роль вчителя у такому контексті набуває особливого значення. Шкільне життя супроводжує найскладніші етапи становлення людини – формування характеру, визначення свого місця у соціумі, вміння спілкуватися тощо у процесі дорослішання і визначення свого місця у світі.

Якщо школа є соціальною інституцією, загальний дух і прийняті правила в якій відображають ту умовну «модель світу», котра приймається в певному суспільстві, то роль вчителя стає світоглядно-моделюючою. Навколо цієї ідеї групуються усі інші гуманітарно-світоглядні проблеми. Від рівня обізнаності, гуманістичної свідомості вчителя залежить доля кожної окремої дитини як майбутнього представника суспільства, а ширше – представника певного етносу, нації загалом.

Як буде відбуватися процес обміну досвідом між учасниками проєкту з різних областей, а саме – їхнє «живе» спілкування?

Химера Н. В.: У плані реалізації Проєкту є не лише віртуальні науково-методичні заходи, звичайно, ми плануємо і «живе» спілкування: зустрічатися на базі закладів освіти усіх областей, які є учасниками Проєкту. Окрім звітних конференцій – раз на рік – будуть проводитися аукціони ідей, представлення і захист досліджень, теми яких були обрані кожною творчою групою самостійно. Під час таких зустрічей передбачається культурна програма: екскурсії літературними місцями, відвідування музеїв, театрів тощо.

Чи будуть учасники отримувати певні документи, підтвердження, можливо, сертифікати, за участь у проєкті? Чи впливатиме наявність таких документів на успішність атестації?

Таранік-Ткачук К.В.: Одразу зазначимо, що нормативною базою щодо дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня, якою є науково-педагогічний проєкт «Філологічний Олімп», є два основних положення:

– Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 114 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки

України від 23.11.2009 № 1054, зареєстроване в Міністерстві юстиції 16 грудня 2009 року за № 1217/17233);

– Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 № 522 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 30.11.2012 № 1352, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2012 р. за № 2111/22423).

Відповідно до цих нормативних документів проєкт всеукраїнського рівня затверджується на всіх етапах наказом МОН України. Під час офіційного звіту за певний проміжок роботи до наказу додається й програма наступного етапу. Всі ці документи оприлюднюються на сайті Міністерства й Інституту модернізації змісту освіти одразу після підписання. Тому не лише учасники експерименту мають змогу відслідковувати спільні успіхи (у тому числі і в форматі нових документів, якими затверджено робочі моменти), а й широка громадськість буде мати змогу відслідковувати за документами відповідність очікуваним результатам реальних дій і перемог. А в тому, що будуть перемоги, ми не сумніваємося. І якраз у цьому контексті, проводячи зустрічі, методичні семінари, максимально у форматі онлайн-вебінарів, конференцій і постійного спілкування команди односторонців, звісно, запровадимо систему сертифікатів, дипломів і заохочень для всіх учасників.

Яким чином буде відбуватися інформаційно-технічне забезпечення Проєкту?

Химера Н. В.: Сьогодні без інформаційно-технічного забезпечення та автоматизації педагогічної діяльності ми не уявляємо собі нашу роботу. Недаремно з'явився вислів: *«Кого немає в Інтернеті, того немає в світі»*. Думаю ці слова говорять самі за себе. Важко знайти в наш час вчителя, який би не володів комп'ютером. Час швидкісного Інтернету: інформація застаріває на очах, але її швидко можна знайти і відновити. Існує численна кількість он-лайн фахових журналів, інформаційних сайтів закладів освіти, індивідуальних і групових блогів. Плануємо, що інформаційно-технічне забезпечення Проєкту відбуватиметься на базі навчальних закладів, які стали його учасниками. Зараз вже розпочалася підготовка щодо створення офіційного веб-сайту, його підтримки та методичного супроводу навчального процесу учасників Проєкту (розміщення на ньому електронних освітніх ресурсів). Розраховуємо ми і на плідну співпрацю з відділами мережевих технологій та експлуатації інформаційних технологічних систем закладів освіти, де працюють учасники Проєкту.

Як ви плануєте організувати співпрацю із громадськими та міжнародними організаціями?

Таранік-Ткачук К.В.: Як показує практика, відбувається взаємний обмін інформацією. Документація про проєкти і дослідно-експериментальну роботу є максимально відкритою. З часом громадські та міжнародні організації активно виходять з пропозицією про співпрацю. Але насамперед для членів науково-методичної ради Проєкту важливим є об'єднати зусилля методичних служб

обласних інститутів післядипломної освіти, знайти найкоротший шлях до кожного вчителя, створити реально діючі творчі об'єднання вчителів-філологів, які б у межах Проєкту могли знайти для себе нові ідеї, відповіди на свої запитання, практичну допомогу, поради і, звичайно, отримати професійне спілкування, бажання зростати і досягати нових вершин.

Розкажіть, будь ласка, як можна стати учасником проєкту, до кого треба звернутися, коли і у якій формі подавати заявку.

Таранік-Ткачук К.В.: Перераховувати всі можливості активної участі охочих у форматі цієї розмови немає сенсу. Можна ознайомитися зі змістом двох основних положень, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України, і переконатися, що формат участі обмежений лише нашою уявою, технічними можливостями і бажанням активно включитися в Проєкт.

Відповідно до Заявки Проєкту зазначено актив науково-методичної ради. Організаційним центром запровадження Проєкту є Комунікаційний вищий навчальний заклад Київської обласної ради «Академія неперервної освіти», а відповідальним виконавцем – завідувач навчальної лабораторії методики викладання зарубіжної літератури цієї установи Химера Наталія Володимирівна.

У кожній із 13 областей, які на сьогодні долучилися до Проєкту, визначено регіонального консультанта, методиста відповідного регіонального інституту післядипломної педагогічної освіти. А значить, вчитель-філолог легко може стати активним учасником Проєкту, повідомивши про своє бажання методисту ОІППО.

Звісно, як науковий керівник, сподіваюсь на зацікавленість вчителів-практиків усіх областей України, готовність їх долучитися до нашої творчої команди. Наші робочі та й особисті телефони для філологів не є секретом, тому запрошуємо до співпраці й чекаємо на нові ідеї.

Шановні гості, що б ви хотіли побажати нашим читачам напередодні свята весни та жіночості?

Таранік-Ткачук К.В.: Учителі гуманітарних дисциплін, як ніхто, знають відносність таких філософських понять, як щастя, весна (як стан душі у світовій поезії...) і багато інших. Але хочеться побажати нашим дорогим колегам тепла в душі, миру, добробуту, натхнення і того творчого неспокою, який примушує нас рухатися вперед, шукати себе і вірити у світле і прекрасне.

Химера Н. В.: Шановні колеги, друзі! У переддень свята Весни хочу висловити вдячність за вашу працю на ниві освіти. Вона гідна визнання і найвищої оцінки.

Бажаю вам усім здоров'я і любові, терпіння і гармонії, мудрості і сили духу! Хай ваші турботи будуть тільки приємними, а кожен день – осяяний новими успіхами та зігрітий любов'ю рідних і коханих. Нехай у домівках і колективах ваших панує взаєморозуміння та злагода, в серцях – небайдужість і любов.

Дякуємо за цікаву бесіду!

Концепція науково-педагогічного проекту «Філологічний Олімп»

Актуальність. Сучасний стан суспільного розвитку, динамічні зміни в усіх галузях людської діяльності актуалізують потребу модернізації вітчизняної освіти, що, у свою чергу, зумовлює проблему професійного зростання вчителя, розвитку його компетентності та педагогічної творчості.

Перед українською національною школою нині постають надзвичайно важливі завдання: підготувати до життя особистість з високим рівнем креативних можливостей, інтелектуального розвитку, здатну до створення та засвоєння інновацій у будь-якій галузі, спроможну визначити власну роль у суспільному житті та репрезентувати свої можливості та здібності на сучасному ринку праці.

Розвиток на новому інноваційному рівні гуманітарних предметів, створення системи професійного зростання вчителів, забезпечення методичного супроводу на рівні майстерності й пошуку професійної «бездоганності» у найкращому професійному сенсі цього слова – це розвиток духовної культури нації як етносу.

Етнос робить його культура, насамперед *духовна* її складова. Саме *духовна* культура є визначальною щодо культури матеріальної. Життєвий шлях будь-якого представника певного етносу визначається закладеною гуманітарною складовою на рівні інтелектуального розвитку, гуманістичної спрямованості, вміння спілкуватися, комунікаційно грамотно розв'язувати складні життєві ситуації.

Роль вчителя у такому контексті набуває особливого значення. Шкільне життя супроводжує найскладніші етапи становлення людини – формування характеру, визначення свого місця у соціумі, вмінні спілкуватися тощо у процесі дорослішання і визначення свого місця у світі.

Умовно назвемо таку роль учителя світоглядно-моделюючою. Вчитель формує в житті своїх учнів/вихованців умовну «**модель світу**». Навколо цієї ідеї групуються усі інші гуманітарно-світоглядні проблеми. Від рівня обізнаності, гуманістичної свідомості, гуманітарної грамотності залежить доля окремої дитини як майбутнього представника суспільства, а ширше – представника певного етносу, нації загалом.

Відповідно у запропонованому проекті зусилля будуть спрямовані на формування *духовно-практичної* національної парадигми, що приведе до загальної гуманізації суспільства, а школи – як соціальної інституції.

Ураховуючи зазначене, важливим завданням стає створення належних ефективних умов для

професійного розвитку педагогів. Це досягається запровадженням принципово нових підходів до підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів на основі вдосконалення роботи методичних служб усіх рівнів. Результатом має стати сформоване інноваційне інформаційно-методичне середовище, у якому вчитель-практик зможе ефективно здійснювати теоретичну та практичну підготовку, підвищувати рівень професійної компетентності, розвивати педагогічну творчість і компетентність.

Необхідність розробки Проекту вмотивована насамперед його **актуальністю**, яка полягає в такому:

- потребі подальшої розробки та вдосконалення сучасних науково-методичних і практичних досліджень проблем професійного розвитку вчителя, формування його педагогічної майстерності;

- відсутності чітких систематизованих умов оптимізації заявленої проблеми, яка має бути зорієнтована на вимоги сучасної гуманістичної парадигми роботи із вчителями, основні положення андрагогіки, створення належних умов для розвитку творчого потенціалу та обміну передовим педагогічним досвідом;

- формуванні *духовно-практичної* національної парадигми шкільної гуманітарної освіти.

Інноваційні підходи у роботі з учителями допоможуть формуванню активної творчої особистості педагога, спроможної удосконалюватися самостійно.

Вагомість Проекту визначається також такими чинниками:

- соціальним замовленням суспільства, спрямованим на відхід у роботі вчителя від стереотипів, від трансляції готових науково-методичних знань і соціокультурних норм, які спричиняють згасання неповторної індивідуальності та творчих задатків особистості;

- необхідністю реформування та якісних змін у традиційній системі методичної роботи із вчителями, що нині недостатньо сприяє механізмам особистісного розвитку педагогів;

- потребою оптимізувати механізми методичного впливу на стан професійного зростання вчителів.

Суб'єкти спільної діяльності та цільові групи. Таким чином, *науково-педагогічний проект «Філологічний Олімп»* (далі – Проект), що об'єднує вчителів зарубіжної літератури, української мови і літератури та інших національних літератур з різних регіонів України, – це *особистісно*

зорієнтована школа, школа ініціативи, творчості та майстерності, що має на меті сприяти особистісному та професійному розвитку й самореалізації педагога. Головні цінності такої школи – **учитель, творчість, компетентність, майстерність, духовність, гуманітарна «модель світу».**

Мета, стратегія та завдання Проекту.

Особистісно зорієнтована освіта передбачає організацію інноваційного освітнього простору, у якому підтримується вчитель-практик, упроваджуються інноваційні технології, створюється середовище розвитку педагога, стимулюються індивідуальна й колективна творчість, прагнення до професійної майстерності.

Стратегічною **метою** проекту є формування у вчителів-практиків прагнення до професійного саморозвитку, набуття майстерності, упровадження в навчально-виховний процес інноваційних технологій, бажання творчо працювати в закладі освіти в період реформування.

Робота в межах проекту надасть кожному вчителю-філологу можливість створити професійний стиль відповідно до своїх поглядів, принципів та орієнтацій; постійно здійснювати пошук оптимальних освітніх форм навчання, здійснювати педагогічний експеримент, продукувати й узагальнювати самобутній досвід у навчально-виховній діяльності.

Теоретико-методологічну основу проекту склали дослідження:

– про професійний розвиток та формування педагогічної майстерності вчителя (І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривonos, Н. Кузьміна, М. Кухарев, Л. Хорунжа, С. Сафарян та ін.);

– про педагогічне керівництво процесом розумового та творчого розвитку особистості (Л. Виготський, З. Калмикова, Г. Костюк, В. Сухомлинський та ін.);

– про діяльнісний підхід до розвитку особистості (Т. Рубінштейн, А. Гальперін та ін.);

– про засади андрагогіки (С. Болтівець, С. Мартиненко, В. Буренко та ін.);

– про пріоритетні критерії читацького розвитку (В. Кан-Калик, В. Зольникова, О. Ісаєва, В. Хазан та ін.);

– про рівень сформованості читацької компетенції (В. Маранцман, Т. Чирковська, І. Левшина, Т. Полозова та ін.);

– про залежність комунікативної активності читача від особистісних факторів (Т. Пахомова, Є. Пасічник, Л. Мірошниченко та ін.);

– про основні чинники формування мовної особистості сучасної інформаційної доби (В. Виноградов, Ю. Караулов, О. Ходацька, О. Глазова, Ю. Крочук та ін.).

Концептуальні ідеї проекту ґрунтуються на таких положеннях:

– якісне професійне зростання вчителя безпосередньо пов'язане з його гуманістичною спрямованістю, удосконаленням професійної компетентності, педагогічної техніки та розвитком його педагогічних здібностей;

– результатом професійного розвитку є здатність вчителя свідомо орієнтувати своє мислення і практичну діяльність відповідно до нових вимог часу, збільшувати власний професійний потенціал відповідно до актуальних завдань та умов ринку праці, безпосередньо впливаючи на формування національно свідомої, духовно багатой гуманітарної особистості, якою має стати сучасний суб'єкт навчально-виховного процесу;

– професійний розвиток вчителя відбувається тільки в активній інноваційній творчій практичній діяльності, що потребує належної організації, супроводу та підтримки.

Припускаємо, що професійне зростання вчителя буде ефективним, якщо:

а) розвивати в учителів:

– прагнення до нових знань і умінь;

– здатність до самостійного професійного зростання;

– уміння творчо використовувати набуті знання та навички в освітній практиці;

б) запроваджувати у практику роботи із вчителями різні форми роботи, які забезпечать:

– гнучкість (можливість займатися творчою педагогічною діяльністю у зручний для себе час, у зручному місці та темпі);

– паралельність (паралельне з основною педагогічною діяльністю формування індивідуальних творчих здібностей і спроможностей);

– вибірковість (можливість вибору із наявного творчого доробку передового педагогічного досвіду відповідних до своїх уподобань і здібностей);

– охоплення (широкий доступ до багатьох джерел наукової, методичної, практичної інформації на основі участі в конференціях, семінарах, вебінарах, спілкування через мережі зв'язку у межах участі в Проекті);

– технологічність (використання новітніх досягнень інформаційних та телекомунікаційних технологій, що сприяють просуванню педагога у світовий інформаційний простір);

– соціальну рівноправність (можливість участі у Проекті незалежно від місця проживання, самопочуття, матеріального забезпечення тощо).

Об'єктом дослідження визначено процес розвитку компетентності та педагогічної майстерності вчителів-філологів, а **предмет дослідження** склали система форм роботи із учителями-філологами (інноваційне освітнє середовище), спрямована на стимулювання професійного розвитку, досягнення високого рівня виконання посадових обов'язків, національної свідомості, духовної культури.

Метою проекту є:

– упровадження новітніх педагогічних технологій у професійну діяльність учителів-словесників,

– прискорення процесу трансформації елементів перспективного педагогічного досвіду роботи в загальну (масову) практику,

– сприяння розвитку компетентності та професійної майстерності та виробленню власного стилю педагога.

Особливість особистісно зорієнтованого навчання в межах проекту полягає в підвищеній увазі до неперервного зростання вчителя-практика, який не тільки навчає школярів, а й сам активно та систематично розвивається.

Гіпотеза проекту базується на припущенні, що педагогічна майстерність учителів у сучасних умовах забезпечується орієнтацією на гуманістичну парадигму методичної роботи із педагогами та визначається сукупністю педагогічних, методичних умов і засобів, що сприяють їхньому професійному зростанню.

У межах розробки Проекту визначені такі **завдання**:

- організація інноваційного освітнього середовища, у якому вчитель знайде власний спосіб реалізації сучасних технологій у практичній діяльності;

- формування *духовно-практичної* національної шкільної парадигми, що приведе до загальної гуманізації суспільства, а школи – як соціальної інституції;

- інформаційно-методичний та інформаційно-комунікаційний супровід проблеми, над якою працює педагог;

- створення організаційно-методичних умов для практичного засвоєння елементів ППД та активного пошуку власних оригінальних підходів до вирішення проблем оновлення освіти;

- створення власних проектів, пов'язаних із навчально-методичним забезпеченням предметів (написання програм факультативних курсів, спецкурсів, гуртків); складання дидактичних матеріалів, укладання навчально-методичних, електронних посібників, підручників для вчителя та учня;

- співпраця з науковими установами, навчальними закладами різних рівнів акредитації, державними та громадськими організаціями;

- висвітлення напрацювань учасників проекту в науково-методичних виданнях, фахових часописах, засобах масової інформації тощо.

Принципи, на основі яких реалізується проект, є такими:

- *демократизація*. Передбачає самостійність і відповідальність педагога у вирішенні основних питань змісту своєї діяльності, розвитку різноманітних форм і методів роботи на заняттях, установлення довіри між учасниками педагогічної діяльності;

- *гуманізація та гуманітаризація*, що визначає завдання збереження й відновлення екології людини: її тілесного й духовного здоров'я, сенсу життя, особистої свободи, моральності, щастя, всебічного розвитку та прояву здібностей, обдарувань, талантів;

- *культуровідповідність* із метою забезпечення збереження, передавання й відновлення та розвитку української національної культури й культури народів світу засобами освіти; орієнтація вчителя на виховання культури людини на основі інтеграції освіти в культуру й навпаки;

- *соціалізація*, що полягає в забезпеченні оптимальних умов для засвоєння й відтворення соціального досвіду для успішної самореалізації у

швидкоплинному сучасному житті суспільства, яке встановлює високу планку конкурентоспроможності спеціалістів;

- *безперервність, наступність та інтеграція*. Це забезпечує єдність всіх сходинок професійного зростання вчителя (від спеціаліста до вчителя-методиста, вчителя-кореспондента); взаємодію педагога з іншими закладами освіти та організаціями, спрямовану на вдосконалення рівня професійної майстерності вчителя; навчання впродовж усього життя за умови інтеграції та поглиблення набутих раніше знань;

- *варіативність* для широкого вибору тематики, форм і засобів навчання відповідно до пізнавальних та інтелектуальних можливостей, інтересів і спроможностей педагогів;

- *індивідуалізація*, що забезпечує розвиток здібностей особистості до самопізнання, саморегуляції, самоконтролю, самоорганізації.

Провідні ідеї Проекту:

- формування й реалізація інноваційного інформаційно-методичного середовища з метою надання вчителям-філологам допомоги в розвитку їхніх професійних компетентностей та творчого потенціалу;

- розроблення моделі професійного (компетентного, майстерного) вчителя-словесника, здатного сприймати нововведення та готового до активної роботи в інноваційному освітньому просторі в умовах мінливого світу;

- організація видавничої діяльності за результатами науково-методичної роботи та досліджень учасників Проекту.

Одним із визначальних для гуманізації сучасної освіти документів є **Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді**, яка визначає нову стратегію виховання як багатоконпонентної та багатовекторної системи, що великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

Ґрунтуючись на основних положеннях цієї Концепції, у межах проекту запропоновано нові форми роботи з молоддю, використання того життєвого досвіду, якого набули учні за час навчання у школі, врахування їхньої думки щодо нових перспектив, стратегій і завдань сучасної шкільної освіти.

Очікувані результати та практичне значення Проекту. Особливість особистісно зорієнтованої методичної роботи в межах Проекту полягає в постійному супроводі неперервного зростання вчителя-практика, який не тільки навчає школярів, а й сам активно та систематично працює над власним професійним зростанням. Тому прогнозованим результатом такої роботи є цільовий розвиток компетентності та професіоналізму вчителя, формування індивідуального стилю роботи.

Участь у Проекті допоможе вчителю переорієнтуватися в нових життєвих умовах, навчить неперервно поповнювати свої знання та вміння, приділяти особливу увагу навчальному змісту й методикам, які формують в учнів компетенції, необхідні для життєвого та професійного вибору. Проект спрямований на створення іміджу сучасного

вчителя-філолога, здатного забезпечувати високий рівень якості освіти.

Упровадження Проекту передбачає видання навчально-методичних посібників, збірників, рекомендацій; статей; матеріали про дидактичну базу навчальних кабінетів української мови та літератури, зарубіжної літератури й інших національних літератур.

Упровадження проекту планується здійснити упродовж 5 років:

Організація інноваційного освітнього середовища для розвитку професійної майстерності педагогів-філологів;

Складання системи неперервного навчання вчителів-практиків (включаючи курсовий і міжкурсовий періоди).

Органами організації стануть координаційна та науково-методична ради.

I етап – вивчення стану організації навчання й самоосвіти вчителів-практиків (*систематизація актуальних питань та вивчення потреб учителів-філологів*) – 2016 рік;

II етап – створення освітнього контенту вчителів-філологів (*планування заходів щодо навчання та обміну досвідом учасників Проекту*) на допомогу вчителям, які викладають літературу світу – 2017 рік;

III етап – укладання моделі неперервного професійного зростання вчителя-філолога під час реформування освіти України – 2018-2019 роки;

IV етап – презентація змісту й результатів реалізації проекту під час науково-методичних заходів (*проведення моніторингу якості освіти навчально-виховного процесу на заняттях слухачів Проекту*) – 2020 рік.

Упровадження Проекту здійснюється за допомогою таких **форм організації**:

- моделювання навчальних занять та позаурочних заходів, їх презентація;
- обговорення й рецензування педагогічних проектів;
- лекційні заняття з мультимедійною підтримкою;
- навчальні тренінги;
- майстер-класи;
- педагогічні майстерні;
- консультації;
- обмін досвідом роботи;
- самостійна творча робота учасників Проекту із опрацювання рекомендованих джерел.

Кадрове та організаційне забезпечення Проекту:

❖ На чолі проекту стоїть координаційна рада, до складу якої входять автори, науковий керівник проекту, психолог та координатори (у кожному регіоні обов'язки координатора проекту беруть на себе методисти (завідувачі) відділів, навчальних лабораторій, кабінетів, які керують практичною діяльністю вчителів зарубіжної літератури та української мови і літератури й відповідають за якість вивчення предметів у регіоні). Рада проекту затверджує план роботи на рік, до якого подаються пропозиції від координаторів регіонів.

Координаційна рада організовує роботу у Проекті, а саме:

- складає план і програму освітньої діяльності учасників проекту з урахуванням їхніх запитів і побажань;
  - підтримує ініціативу, інноваційний пошук учителів, учасників проекту;
  - сприяє розвитку педагогічної творчості, компетентності й майстерності вчителів-філологів;
  - несе відповідальність за розвиток компетентності, педагогічної майстерності учасників проекту, рівень навчання зарубіжної літератури, української мови і літератури та інших національних літератур у загальноосвітньому закладі, у якому працює вчитель;
  - здійснює моніторинг досягнень та успішності роботи у проекті.
- ❖ Звітні конференції, вебінари, круглі столи проводяться кожного року.
- ❖ Учасниками проекту можуть бути вчителі-словесники, які виявили бажання навчатися й обмінюватися досвідом, підготуватися до роботи в інноваційному режимі сучасної школи.
- ❖ Творчі групи формуються у кожному регіоні (у складі яких 10-15 учителів). На чолі групи – керівник, який разом з учасниками самостійно обирає тему дослідження групи, наприклад:
- сучасні підходи до навчання предметів;
  - модернізація змісту навчального матеріалу на заняттях;
  - специфіка вивчення предметів у профільній школі;
  - використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення української мови і літератури, зарубіжної літератури, інших національних літератур;
  - мотивація навчальної діяльності учнів на заняттях зарубіжної літератури, української мови і літератури;
  - психолого-педагогічні та методичні аспекти роботи з обдарованими дітьми;
  - роль вчителя літератури у формуванні національної свідомості особистості школяра;
  - розвиток педагогічної майстерності вчителя зарубіжної літератури, української мови та літератури.
- ❖ Учасниками проекту можуть бути молоді та досвідчені вчителі-практики української мови і літератури, зарубіжної літератури загальноосвітніх навчальних закладів Київської, Вінницької, Хмельницької, Кіровоградської, Волинської, Рівненської, Тернопільської, Чернівецької, Ужгородської, Одеської, Харківської, Сумської, Донецької областей (*проект передбачає, що коло учасників може бути збільшено*), які відчують необхідність неперервного здобуття знань і самореалізації упродовж життя.

Науково-методична рада

Науковий керівник

Таранік-Ткачук К.В., головний спеціаліст департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України, кандидат педагогічних наук, доцент

Наукові консультанти:

Богосвятська Анна-Марія, кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарної освіти Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Лавринович Л.Б., кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Болгарина І.С., викладач кафедри психолого-педагогічної та суспільно-гуманітарної освіти Одеського обласного інституту удосконалення вчителів, аспірант Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Ціко І.Г., старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін та методики їх викладання Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Рибальченко В.К., кандидат філологічних наук, доцент Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка;

Андропова Л.Г., кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

Ткачук Т.П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних та суспільних дисциплін КВНЗ Вінницька «Академія неперервної освіти»;

Сафарян С.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мов і літератур ІППО Київського університету імені Бориса Грінченка;

Пулатова Л.Й., кандидат філологічних наук, завідувач кафедри теорії та методики суспільно-гуманітарних дисциплін Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Лавренчук В.П., кандидат філологічних наук, завідувач кафедри методики та змісту освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Гнаткович Т.Д., кандидат педагогічних наук, завідувач кабінету методики викладання суспільно-гуманітарних та художньо-естетичних дисциплін Закарпатського обласного інституту післядипломної освіти;

Царик Л.І., кандидат філологічних наук, доцент Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Чуловський Б.С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри порівняльного літературознавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Федунович-Швед О.Т., кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання суспільно-гуманітарних дисциплін Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області;

Захарова В.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка;

Литвиненко Т.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри російської мови та світової

літератури Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка;

Котусенко О.Ю., головний спеціаліст відділу змісту освіти, мовної політики та освіти національних меншин департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН України.

Регіональні консультанти із організаційних та методичних питань:

Бондарук Л.М., завідувач відділу гуманітарних дисциплін Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти;

Риба О.В., завідувач відділу мов та літератур національних меншин Одеського обласного інституту удосконалення вчителів;

Гарна С.Ю., завідувач відділу гуманітарної освіти Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Коваленко Л.В., завідувач відділу методики викладання української мови та літератури, мов національних меншин і зарубіжної літератури КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»;

Косенко К.О., методист центру громадянського виховання КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;

Боруцька Л.С., завідувач лабораторії суспільно-гуманітарних дисциплін Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти;

Кондирєва М.М., методист лабораторії СФД Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти;

Баля С.А., методист зарубіжної літератури та мов національних меншин Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Лавренчук М.В., методист зарубіжної літератури та мов національних меншин Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Іванова Л.І., методист зарубіжної літератури та мов національних меншин Чернівецького обласного інституту післядипломної освіти;

Ревнивцева О.В., завідувач науково-методичної лабораторії гуманітарно-естетичних дисциплін Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Закорко В.В., методист української мови й літератури, російської мови та літератури, зарубіжної літератури Інформаційно-методичного центру управління освіти і науки Сумської міської ради;

Халупченко В.О., методист відділу української мови і літератури Комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Академія неперервної освіти».

Відповідальний виконавець

Химера Наталія Володимирівна, завідувач навчальної лабораторії методики викладання зарубіжної літератури Комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Академія неперервної освіти».

На розгляд науково-методичної ради будуть виноситися питання реалізації науково-педагогічного Проекту, експертних оцінок методичної продукції, моніторингу якості неперервної освіти та набуття досвіду учасниками Проекту.